

Formele de plural din limbă, care calcă regula velarizării prin labiale, *veșmînte*, *mormînte* arată care era singularul acestor forme, care pot fi comparate cu niște plurale precum *sabii*, *corabii*. Abia după schimbarea desinenței de neutru plural *-uri* cu *-e* avînd loc schimbarea și a vocalei din rădăcină. De fapt, credem că, în situațiile aflate în discuție, modificarea a plecat de la forme: *urîciune* > *uriciune* și apoi *urit* > *uri*, *răutate* > *reutate* > *reu* etc.

5. Încheiere. Evoluția istorică a unei limbi este consecință a existenței unui complex de factori de ordin biologic și social. Prima categorie de factori constituie o bază supusă proceselor evolutive și interactive, în care doar o parte a schimbărilor lingvistice își află cauzele. Deși preexistente indivizilor și comunității, aceste elemente nu sînt imuabile și date, fiind supuse dezechilibrelor și acțiunii factorilor interni și externi. Concepută ca o comunitate socială, care se dezvoltă într-un anumit mediu geografic și social, comunitatea lingvistică reprezintă un mediu de interacțiune, esențialmente favorabil schimbărilor deprinderilor articulatorii și legilor care guvernează alunecările determinate de aceasta. Același mediu, însă, este favorabil schimbărilor care nu se mai supun unor factori inconștienți. Ca orice activitate umană, limba și vorbirea reprezintă obiecte ale cunoașterii umane și sînt supuse modificărilor conștiente. Caracterul de activitate deprinsă și exercitată cu ajutorul anumitor reflexe (comparația cu un meșteșug ar putea fi potrivită) nu implică nicicum absența ori importanța redusă a factorului conștient în limbă și în vorbire. Modificările lingvistice nu reprezintă doar o formă de manifestare a

---

face cu o tendință de arhaizare deoarece, *en*, ce-i drept, neaccentuat, nu este justificat de etimon, și semnifică de fapt existența deja a tendinței *en* > *in* (în Moldova de nord), aflată în desfășurare și care, cum se vede, întîmpina unele rezistențe manifestate prin astfel de reacții. Este greu de precizat dacă tendința evolutivă apare pentru elementele moștenite (la care *ocină* este asimilat), în cele de origine slavă, sau în toate formele cu contextul corespunzător. Cert este că manifestarea se înregistrează indiferent de origine (adică indiferent și de fonetica etimonului), în funcție doar de context. *Frenghie* (la Neculce, p. 122) ar putea arăta că *in* apare mai tîrziu și se impune cu greu în norma literară moldovenească (ceea ce este demonstrat), dar și că aici avem a face cu o falsă regresie de la *in*.

activității unor reflexe ale unor configurații fiziologice. În momentul în care individul își observă activitatea, în limitele acelei configurații, el poate produce felurite modificări, orientate în funcție de observațiile, concluziile și țelurile sale.

Formele care apar astfel arată că limba funcționează sincron, fără a ține realmente seama de diacronie, chiar și atunci când vorbitorul are pretenția că o face. Formele sînt clasificate mai puțin riguros, și aceasta cu cît ele se îndepărtează mai mult de etimon, cu cît sunetele evoluează mai mult și cu cît este mai mare posibilitatea ca un sunet să derive din mai multe sunete. Vorbitorul se lasă orientat de tendințele limbii, care-i sînt contemporane, modificările operate de acesta producînd, uneori, restructurări la nivel formal. Faptul acesta se poate petrece întrucît modelele adoptate, sau paradigmele solicitate sînt (re)activate, fie sub presiunea unui împrumut (dintr-o altă limbă sau dintr-un grai vecin), fie sub cea a unei forme care se poate încadra în două tipare paradigmatic.

Fenomenul hipercorectitudinii, ca și cel al etimologiei populare (cu care are anumite relații) este o formă de manifestare a conștiinței lingvistice care, într-un sens, reprezintă o tulburare a limbii, mereu benefică deoarece dinamizează limba, fie în sensul ocularii anumitor forme de către normă (cazul cel mai frecvent), fie în sensul adoptării lor. De o importanță maximă în cadrul acestui fenomen, analogia se manifestă ca principiu fundamental prin care vorbitorul își fixează repere, emite judecăți și acționează. Deseori avînd conotații sociale, hipercorectitudinea intră în jocul dintre formă și fond generînd reacții. Din această perspectivă, se poate considera că, la nivelul efectelor, fenomenul în discuție reprezintă o modalitate a de manifestare a conservatorismului normelor.